

www.baachakhan.com

ديا با مشالونه

Handwritten in red ink: "P. 1912" and "P. 1912" with a signature.

Ketabton.com

www.baachakhan.com

دیا مشالونہ

تولونکی: عبداللہ بختانی

دقومونواوقبایلو دچارو وزارت
دنشرا تو او فرهنگي چاروریاست

۱۴۰۸ هـ.ق

EUREKA OLD BOOKS

Opp: Islamia College
Unit: Road, Peshawar.

www.baachakhan.com

د بابا مشالونه

د چاپ حای - دولتی مطبعه - کابل

د چاپ شمیر - ۵۰۰۰۰

د چاپ نېټه - ۱۳۶۶ هـ ش

د چاپ مهتمم - محمد انور شمس خېلي

www.baachakhan.com

فخراخان بآبادكار، عمل او خدمت ميرى پير
دكار او زيار، مينى او محبت، ورورى اوروا-
دارى، عدل او انصاف په باره كېږي ډيرڅه ويلي او
ليكلي دي .

بره خبره يې دانسانيت لارې بله ډيوه ده .
مونږ به يوڅو غسې ځلاند، لارښوونكي او لافاني مثالونه
د خپلو عزيزانو وروڼو د ژوندانه په لار كې سپړدو .
گومهي نزل يې پرې بې خطرې شي او منزل ته زړور سېږي .
سا سوځه مينه بختاني

د قومونو د ژوندې کولو او بیدارولو د پاره داسې
کسان په کار دي چه بې غرضه وي . دیانت دار
وي . ایماندار وي او د خدای د پاره خپل
قام خدمت ته تیار وي . چه داسې
کسان په کوم قام کېږي پیداشي نو د هغوی
په کولنې بنوونو هغه قام کېږي مینه ، محبت ،
همدردی ، وروري او عزیزولي پیدا
شي . هغه قام آباد شي .

مونبز خدایي خدمتگار یو . مونبز مخلوق

د فایدې او آرام دپاره په خانو نو

تکلیف تیروو . ز مونبز کار خدمت انځي

ده . اگر که خلق مونبز سره هر څه سلوک

کوي . مونبز به د چانه د بدې د اغشتو

کوښښ نه کوو . ز مونبز فرض

درگن را و صبر دی .

www.baachakhan.com

زموږ نړۍ د نړيا نه ظلم وړت کول دي او منظم
د ظلم نه خلاصول دي. که ظلم زموږ ورو او مسلمان
مړي.

خدایی خدمتگار حانت خدایی خدمتگار
وایی بلیکن خدایتی د خدمت ضرورت نشته
د خدای خدمت د بهتد مخلوق خدمت دی
اود خدای مخلوق یوازې مسلمانان نه دی
ټول د بهتد مخلوق دی، که هندو دی، که سکھ
دی که عیسایی دی .

مونڙ پستانه خدائي ڪار او خدمت ته
ته واپو چه بي دکو مي طبعي، غرض او
اجرت نه د خدای دپاره کوو. او
خدای خو خدمت ته ضرورت نه لري
د خدای د مخلوق خدمت خدای
خدمت دی.

مونڙ دخلکو د پوهولو او کښې د مېنې، محبت
ورورې او قامولې د پيدا کولو، تسليم
د شوق د پيدا کولو او د قام نه د غلطو رسمونو
اور و اجونو دورک کولو او د قامي مدرسو پاره
د مرستود حاصلولو په غرض کلي په کلي، کور په
کور دورې شروع کړې، او په خلکو کښې مو شونډ
او اجاس رس پيدا کړ. زما د دورونه پريکړي
سره ويره پيدا شوه...

د انجمن اصلاح افغانه لومړنۍ دورې

دخدا می دیاره او د خپل مظلوم قوم
د خاطر خپل سینه د بغضونو، کینو
او پروښونو پاک کړی .
ولی چه دی خپل سیرونو مونږ ته بیا
کړی او برباد کړی یو .

کہ چیری تا سو پہ رستیا سرہ د
خیل قوم او ملک زرغونول غواہی
نود غنم ددانی پہ شان خیل خانو نہ ۔
خاوری کرہی ولی چہ کوئی پوری
یوی دانی خان خاوری کرہی نہ
وی ، زرغونسی دی نہ شی ۔

حقيقت دادی چه یوازې قانون د
ملک اصلاح کولی نشي اونه امن قایمولى
شي . د خلقو زړونو بدلولو ضرورت دى . ثخه خټه
پورې چه د خلقو زړونه بدل نشي جر مونه کمیدی
نه شي .

د خلقو زړونه صرف خدایي خدمتگاری تحریک
بدلولی شي . خو مره چه دا تحریک خوړ شي
هو مره به د خلقو په زړونو کښې تبدیلی راجي او
ددې لازمي نتیجه به په ملک کښې امن و

امان وي .

... چه په دلو کښې اختلاف پیداشي
که ډیر ښه او زور ور خلک وي هم ،
بی کاره شي او د هغوی طاقت دیو بل په
غور خو لوی کښې صرف شي .
په خدمت کښې اختلاف نه راځي
اختلاف د خود غرضی نه پیدایږي .

زه چه هر شه دخیل خان دیاره خوبوم بده
دخپلو ملگرو دیاره هم خوبوم .

زه اکثر خپلو ملگرو ته وایم چه زما پتیر
تحریر، خبرو، رویه او سلوک گڼې چې کوم نقص
وینئ، دهنونه به ما خبروی او شه وخت
چې هغوی ما دخپلو غلطونه خبردار کړي،

نوزه دهنوی شکریه ادا

کوم او دهنی اصلاح

کوبښښ

کوم

۱۲

تشدد نہ نفرت

عدم تشدد نہ محبت

پیدا کبری

انسان ہم یو عجیبہ خیزدی . شہ وخت
چہ دی کمزوری شی اوہمت بایلی ، نو
بیاد خپلی کمزوری او بی ہمتی دیتولو
دپارہ قسما قسم حیلی او حوالی
لہوی

حقیقت دادی چه دامنول آسمانی مذہبونه
دخدای مذہبونه دی او دنیا ته داتفاق،
میینی او محبت او دخدای مخلوق د آرام
او خدمت دپاره راغلی دی .
دهر یو مذہب پیرو دافرض دی چه دخدای مخلوق
له منح نه کر که او نفرت لیری کړي او ملینه او محبت
پکښې پټید کړي او دودل سره امداد وکړي .
خو موږ ددی حقیقت نه چا خبر کړي نه یو .

حقیقت دادی چنانچه مدیوب
هم سرمایدار و دخیل سرمایی به زور قبضه
کری ده رستینی خدایی مذہب
خود مخلوق خدمت دی . مینہ ده .
محبت دی . انصاف دی .
عدالت دی .

اختلاف را می همیشه په خلقو کښې وي.
اختلاف را می ته بد خوښ نه دی. رسول اکرم
خودامت اختلاف را می ته رحمت وېلي دی.
لیکن په موجوده وخت کښې زموږ د مسلمانانو او بیا
خاص کر زموږ د پښتنو اختلاف را می رحمت
دی. زموږ دا اختلاف را می همیشه ذاتیات
جوړېزې او د دې ذاتیاتو په وجه، که
چیرې د پښتنو تاریخ وگورئ، نو همیشه
تباہ شوي او برباد
شوي دي

لینن په خپل کتاب کښې لیکي چه د سنه
(۱۹۰۵)، د انقلاب زموږ ډیر ملګري
زموږ سره د سنه (۱۹۱۷)، په انقلاب
کښې نه وو بلکه زموږ مخالف وو.
ولی چه په دغه وخت کښې هغوی
وکیلان، ډاکتران، انجیران
جوړ شوي وو او
وړوکی مریه داران
شوي

وو

۱۸

زما خیال و رخ په وړخ د جنکو تعلیم او تربیت
طرف ته زیاتېږي. ولې چه زه دا خبره خپل قوم د
پاره خطرناکه گڼم چه ملکانونه خودې تعلیم ورکړي شي
او جنکي دې د علم نه محروم پاته شي. چه ددې نتیجه
به دا وي چه زمونږ ملکانونه خو به اول جاهلانو بسحو
سره و دونه نه کوي او که چيري دهم کړي نو اکثر بي کور
سمون خوري او هميشه به گېښي کش مکش وي. چه
ددې زمونږ ملک او قوم ته د یو لوی نقصان
در سید واندیشه ده

... پستی او بندي په عمل دوه . که دچا
عمل پست وي هغه نړوي که بنه په کار دی
چه پست وگنل شي او دچا عمل چه اوچت
وي نړوي که بنه په کار دی چه په درانه نظرونه
وگنل شي .

خدای خور او نه د دنیا د آبادی دوه
ملگری پیدا کړي دي او د بشریت د گاډی دا
دوه پایی دي د گاډی په یوه پایه نه نشي
چلیدی .

www.baachakhan.com

زمونڊ ٻن سونين جي خود ڀري پاڪ ملي سيم ناني
او وفاداري ڀني اوڀري حيدر سگار ڀني

۲۱

په جيلخانو كېنې ما دخپل قوم په حالاتو
باندي په ښه شان سره غور كړى . زه
په دې نتيجه ورسيدم چه په دنيا كېنې ، سچ
قوم بغېر د خپلې ژبې نه ترقي كولى نشي
او په هغوى كېنې علوم او فنون پيدا
كيدى نه شي .

يوه ورځ زه د امان الله خان ملاقات له تلي
 وم. ډيرې خبرې مې ورسره وشوې. په خبرو خبرو
 كېنې مې پاته داوودې: تاله تركي درجي، فارسي درجي
 او نورې يې هم "خي" خو خپله ژبه درجي. زما خبرې ته
 هغه بلندي ډير اثر وکړ او د عده يې راسه وکړه چه زده
 کوم به يې. بلكه چه افغانستان ته وایستل شو، زه بمبئي ته
 دده ليدو ته ورغلم. نوملړ ته يې هر سېتو كېنې خبرې وكړې.

دعایم یافته کسانوسره بهی چه د ر بی
په باره کبسی خبری و کړی راته به بی ویل چه پستو
لا د ته ژبه ده ؟ په دی کبسی علم نشته . ما
ویل چه بلکه دانوری ژبی خود آسمانه نه دی
را کوزی شوی . د هر ی ژبی ویونکو خپلی
ژبی ته ترقي و کړی ده . پستو چه خپلی ژبی ته
توجه نه ده کړی ، دی کبسی د پستو ژبی ته
گناه ده ؟ او دا خو زما اوستا گناه ده .

www.baachakhan.com

پلٹتی اوچے چمک رہی ہو
موسم خیر پیکر ہو
پلٹتی اوچے چمک رہی ہو
موسم خیر پیکر ہو

انقلابِ مندی کار او دومره آسان خبر

نه دی .

انقلابِ دهری سینی کاردی .

انقلابِ علم او پوهه غواړي .

انقلابِ عالمان او پوهان غواړي چه دیوې

سره قام وروزي او انقلاب ته یې آباده کړي .

د انقلاب دپاره د اشخاصو

ضرورت دی .

بادشاهي خراب شي دني او د قوم او
ملک پکښې ډیر نقصان دی. که چیرې
نن یو بادشاه بڼه هم وي نو سبا به یې نوی
بادشاه وي، نو څوک ویلي شي چه کوندي بهه
به هم بڼه وي. او بادشاهان کله دخپل قوم ترقي
غواړي؟ ولې چه هر وخت دا خیال کوي چه
که داخلک پوه شول نو ما به لیری کوي. نو بهه
هر وخت د قوم د پوښې په لاره کښې
خښه اچوي.

موز بادشاهان جوړول نه غواړو. بادشا-
 هانو ته موضوعات نشته. زموږ به یو مشر وي او قوم
 به یې رايه اورضا او مشوره به وي. او هغه سړی وي
 چې د قوم خدمتگار وي. د خان، غریب او میا ملا
 فرق نه وي. بلکه هر هغه سړی به وي چې هغه نیک او
 اماندار او د قوم او ملک خیرخواه وي. تکلیفونه او
 قربانی او دیر خدمت یې د قام او ملک کړی
 وي او چې د دې مشرۍ اهلیت او پوښه هم مکینې وي
 زموږ حکومت به د جماعت (د خب) تابع وي
 جماعت به د حکومت تابع نه وي.

د املک (پښتونخوا) زموږ د ټولو پښتنو
دې . نو موږ يو سړی نه خان کوو. زموږ
به کوښښ داوي چې ټول خانان کړو. او
دا سې حکومت به جوړوو چې هغه ګڼې مساوات
وي او د ټولو خلکو پکښې يوشان خیر و فایده وي .
که پوره وي او که پوره وي په شهر کې به وي. مڼ
انصاف وي . زموږ به د ټول قوم يوه جرګه وي
او د ټپي په خوبه به يو صدر وي .

دخدا می دیاره پستو!
تاسو یوشی، خیل کور جو رکړی،
دایری حبیبی ذاتیات اود بنسټی
پر زدی، نو دین به موهم نه شي
او په دنیا به هم آباد او آسوده
شي.

www.baachakhan.com

پہ حضرت کی اختلاف نہ راہی
اختلاف خود بھی پیدا کرتی

۳۱

www.baachakhan.com

چم پوره وي له سپوره وي درلودی پوښان وي

۲۲

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library